

До 175-річчя
Національного
педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова

НАУКОВИЙ ЧАСОПИС

НАЦІОНАЛЬНОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА

СЕРІЯ 5

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ:
РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

ВИПУСК 13

Сиротюк В. Д., Кузьменко Л. В.

НАВЧАННЯ ФІЗИКИ УЧНІВ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ
ТА ЇХ ПСИХІЧНИЙ РОЗВИТОК..... 185

Солдатенко М.М.

ОСОБЛИВОСТІ САМОСТІЙНОЇ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ..... 194

Тесленко Т. В.

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ
ВИЩИХ ПЕДАГОГІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ
У ПРОЦЕСІ ВИКОРИСТАННЯ АКТИВНИХ ФОРМ НАВЧАЛЬНОЇ РОБОТИ..... 199

Ткачук С. І.

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ “ТЕХНОЛОГІЇ” ДО ВИКЛАДАННЯ ХУДОЖНЬОЇ ПРАЦІ
В УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ..... 207

Хор’яков В. А.

ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ
СТРУКТУРИ СТАТЕВО-РОЛЬОВОЇ ВИХОВАНOSTІ 213

Юрженко В. В.

ФУНДАМЕНТАЛІЗАЦІЯ Й НАВЧАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ
В ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ “ТЕХНОЛОГІЯ” 219

Яшанов С. М.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНИХ КУРСІВ
ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТІ..... 223

Kajsa Borg

THE SWEDISH SCHOOL SUBJECT SLOYD AND ASSESSMENT FOR LEARNING ... 230

Dr Wojciech WALAT

MULTIMEDIA TEXTBOOK FOR TECHNOLOGY
EDUCATION – GENERAL ASSUMPTION..... 236

Waldemar LIB

DIDACTIC MOVIE PRODUCTION FOR TECHNOLOGY EDUCATION..... 239

*Тесленко Т. В.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова*

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ ПЕДАГОГІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ У ПРОЦЕСІ ВИКОРИСТАННЯ АКТИВНИХ ФОРМ НАВЧАЛЬНОЇ РОБОТИ

Дана стаття розкриває особливості формування творчих здібностей студентів педагогічних учбових закладів в процесі застосування викладачами активних форм навчальної роботи. Робиться акцент на методиці проведення деяких форм роботи. Основна увага приділяється опису найбільш цікавих форм навчальної роботи з метою розвитку творчого потенціалу майбутніх вчителів.

У Законі України “Про загальну середню освіту” та “Національній державній доктрині розвитку освіти в Україні” говориться про те, що “загальна середня освіта спрямована на забезпечення всебічного розвитку особистості шляхом навчання і виховання”, а одним із завдань загальної середньої освіти є “формування творчої особистості учнів”.

У педагогіці є аксіома: інтелект відточується інтелектом, характер виховується характером, особистість формується особистістю. Формувати творчу особистість учня може тільки вчитель, який сам є творчою особистістю.

Згідно із затвердженою Міністерством освіти і науки та президією АПН України цільовою комплексною програмою “Вчитель” проблема підготовки вчителя, його професійного удосконалення і діяльності, соціального буття виноситься в сферу найважливіших державних інтересів. Основна мета програми полягає у забезпеченні повноцінного функціонування системи педагогічної освіти та якісного виконання вчителем своїх професійних функцій у принципово нових умовах суспільно-економічних відносин. Сьогодні вкрай необхідна випереджальна перебудова системи підготовки вчителів з опорою на демократизацію, гуманізацію і гуманітаризацію цієї системи, на культуру, багаті традиції вітчизняної педагогічної науки, на професійну майстерність, особистісну орієнтацію і самовизначення майбутніх педагогів.

Напрями підготовки вчителя до творчої професійної діяльності, як правило, **містять**: виховання творчої особистості майбутнього вчителя, формування його творчого потенціалу, розвиток творчих здібностей, виховання соціальної активності, професійно-педагогічної спрямованості його мислення, підготовку до самостійної та науково-дослідницької роботи; формування педагогічної майстерності тощо.

Центральною ланкою прояву педагогічної творчості викладача є його взаємодія зі студентами у навчально-виховному процесі. Формуванню творчої особистості студента значною мірою сприяє створення умов для реалізації та самореалізації ним творчих можливостей у процесі навчання. У зв'язку з цим постає завдання підготовки вчителя до організації творчої навчальної діяльності студентів, планування, створення та аналіз (розв'язання) на заняттях творчих педагогічних ситуацій, органічно пов'язаних зі змістом

навчального матеріалу. Реалізація цих завдань викликає впровадження в навчально-виховний процес у Національному педагогічному університеті ім. М. П. Драгоманова нових за змістом форм і методів, які активізують професійно-педагогічну діяльність студентів – нетрадиційних, активних форм роботи (лекції вдвох, проблемні лекції, лекції з помилками, семінари-ігри, семінари-дискусії, семінари-шоу, семінари-аукціони, семінарські заняття з елементами ділової гри, заняття школи батьків, пізнавальні ринги, конкурс педагогічної майстерності тощо).

Суть активних форм навчання полягає в тому, що вони:

- підвищують пізнавальну активність студентів, інтерес до навчальних занять;
- розвивають ініціативу, творчий потенціал особистості студента;
- сприяють формуванню у майбутніх вчителів установи на творчу професійну діяльність, на постійний пошук;
- попереджують втому, створюють сприятливі умови для навчання і виховання майбутніх педагогів;
- створюють умови для формування професійних якостей (уміння керувати своїм емоційним станом, артистичні та художні здібності) і професійних умінь, тому що для студента найбільші труднощі складає не засвоєння педагогічних, психологічних і методичних знань, а використання їх у практичній діяльності.

Звичайні форми навчальної роботи (лекції, семінари, лабораторні і практичні роботи, консультації, заліки, іспити) мають обмежені можливості в розвитку творчих здібностей студента, тому що він завжди знаходиться в стані того, хто навчається. Активні ж форми навчання в першому випадку ставлять його в позицію режисера, в другому – в позицію вчителя, в третьому – в позицію консультанта, в четвертому – організатора певної діяльності дітей або однокурсників, в п'ятому – в позицію учня, в шостому – організатора навчального процесу в школі тощо. І чим більше ролей або позицій виконує студент, тим більш всебічно розвивається особистість майбутнього спеціаліста, його розумова діяльність набуває системного характеру, формується гнучкість мислення та дій.

Потік інформації формується викладачем згідно зі змістом предмету, метою і завданням навчання, передбаченими навчальними планами і програмами. Значне місце в передачі потоку інформації посідає така форма інформування як лекція.

Лекція (від лат. *lectio* – читання) – систематичне, послідовне викладання матеріалу з певних розділів тем навчального предмету, основ науки, до складу якої входить цей предмет.

Навчальна лекція в сучасній педагогіці розглядається як одна з головних форм навчального процесу й як один з методів викладання.

Систематичний курс лекцій містить вступні, настановчі, оглядові, заключні лекції. Мета цих лекцій – дати готові наукові знання студентам для усвідомлення і запам'ятовування. Але для того, щоб лекція стала стартовим майданчиком пізнання та пошуку, дуже важливо надати їй пізнавальної спрямованості, довести об'єктивну значущість того питання, яке розглядається, розкрити його суб'єктивну сутність, поставити завдання перед слухачами.

Центральною фігурою в процесі лекції є викладач, він організовує й спрямовує процес навчання і керує ним. Тільки цілісний характер організації усіх ланок процесу навчання створює найбільшу ефективність як окремих ланок, так і усього процесу навчання в цілому. Діяльність кожного викладача і навчальна робота кожного студента індивідуальні

і в той же час узагальнені єдиною метою і завданнями навчання.

Заслуговує на увагу **лекція проблемного характеру**. Відомі лектори всіх часів використовували проблемну побудову лекції для підсилення її дохідливості, ідейного та емоційного впливу (Д. І. Менделєєв, П. Ф. Лесгафт, К. А. Тимірязєв, В. Л. Комаров).

На цій лекції нові знання упроваджуються через проблемність питання, педагогічної задачі або ситуації. При цьому процес пізнання студентів у співробітництві та діалозі з викладачем наближається до дослідницької діяльності. Зміст проблеми розкривається шляхом організації пошуку її розв'язання та аналізу традиційних і сучасних точок зору.

Так, на лекції про проблеми сімейного виховання з курсу "Теорія виховання" викладач спочатку ставить *актуальну проблему*: що може зробити держава, школа, суспільні організації, щоб відновити (або замінити, компенсувати) значною мірою втрачені виховні функції сім'ї? А після міні-дискусії та висновків про способи відновлення і компенсації втрачених сім'єю виховних позицій формулюється *перспективна проблема*: чи буде в майбутньому сім'я осередком виховання, чи майбутнє за вихованням суспільним? Вказана проблема, як з'ясувалось у ході її аналізу, пов'язана з іншою: чи має сім'я такі специфічні виховні функції, які не можуть бути реалізовані в суспільних формах виховання? Ця проблема і стала головною в побудові подальшої логіки викладу та аналізу матеріалу.

Дуже ефективні **лекції-діалоги (або бінарні лекції)**. Як альтернатива традиційній лекції – монологу, лекція-діалог більш успішно дозволяє вирішити деякі проблеми підготовки спеціалістів, привчаючи їх бачити проблему, розглядаючи її з різних точок зору, відбирати оптимальний варіант розв'язання, мотивуючи свій вибір. При цьому викладач повинен передбачити наявність різних точок зору і можливість їх розглядання з різних позицій. Партнерами в діалозі можуть бути: викладачі різних навчальних дисциплін (наприклад, педагогіки і психології); викладачі однієї навчальної дисципліни; викладач і вчитель школи; викладач і група студентів. Так, наприклад, тема "Особливості навчання дітей шестирічного віку" дозволяє організувати діалог між викладачами педагогіки, психології і вчителем початкових класів.

Під час викладання лекції можливі різноманітні *форми ведення діалогу*:

- взаємодоповнення;
- постійна дискусія;
- обґрунтування різних точок зору з розглянутого питання;
- залучення слухачів до тієї чи іншої позиції.

Дуже цікавою формою є **лекція із запланованими помилками**. Вона використовується для закріплення раніше вивченого матеріалу та контролю за його засвоєнням. Зміст лекції, як правило, друкується на окремих аркушах і пропонується для самостійного вивчення студентам. Студенти повинні знайти в тексті помилки і обґрунтувати суть помилок при наступному колективному обговоренні тексту лекції. Така форма навчання сприяє формуванню уміння здійснювати самоконтроль при вивченні теоретичного матеріалу.

Лекція – конференція проводиться як науково-практичне заняття за раніше визначеною проблемою і системою доповідей, тривалістю по 5-10 хвилин. Кожний виступ – це логічно закінчений текст, раніше підготовлений в межах запропонованої викладачем програми. Сукупність текстів дозволяє всебічно розкрити проблему. В кінці лекції викладач підводить підсумки самостійної роботи і виступів студентів, доповнюючи або

уточнюючи подану інформацію, та формулює основні підсумки.

Лекція – консультація може бути двох варіантів. Перший варіант здійснюється за типом “запитання – відповіді”. Викладач під час лекційного заняття відповідає на запитання студентів за всім розділом або курсом. Другий варіант такої лекції відбувається за типом “запитання – відповіді – дискусія” і передбачає виклад нової навчальної інформації лектором, постановку питань і організацію дискусії з метою пошуку правильних відповідей на поставлені запитання.

В усіх випадках лекція залишається формою живого активного спілкування викладача з аудиторією, їх спільної продуктивної діяльності.

На семінарських заняттях особлива увага приділяється розвитку навичок роботи з різними першоджерелами, аналізу і узагальненню передового педагогічного досвіду вчителів, формуванню вміння визначати проблему і знаходити шляхи її розв’язання. Тому, поряд з традиційними формами семінарських занять, на яких здійснюється раніше підготовлене спільне обговорення питань всіма учасниками семінару, акцентується увага на впровадження в практику проблемних семінарів. Проблема покладена у назву теми семінарського заняття, у форму організації навчальної діяльності (диспут, дискусія, дебати, ділова гра, дослідження), а також у методи навчання. Перевага надається різним видам дискусії з тем: “Яким ви бачите вчителя ХХІ століття”, “Педагогічні технології: що це таке і як їх використовувати?”, “Сучасний урок – який він?”, “Яким може бути підручник нового покоління?”, “Виховання особистості в колективі необхідне!”.

У студентів викликають інтерес семінари, які мають ігровий характер: семінар – гра, семінар – аукціон, семінар – супутник, семінар – “Педагогічний консиліум.”

Семінар – гра типу “Що? Де? Коли?” або “Брейн – ринг” проводиться зі студентами для узагальнення знань з теми або розділу програми. Це пізнавальна гра за типом телевізійних ігор. Для проведення гри створюються команди. Викладач готує запитання для команд та уболівальників.

Ігровий характер діяльності, використання театралізації, імпровізації, змагань, публічного демонстрування розумових здібностей активізує діяльність студентів і значно підвищує інтерес до змісту предмета. Ця форма занять важлива тим, що студенти навчаються умінню використовувати пізнавальні ігри для узагальнення матеріалу з теми.

Семінар – аукціон. Для обговорення на ньому пропонуються одна-дві проблеми. Наприклад: “Як найефективніше розвивати здібності у молодших школярів”, “Класи для обдарованих дітей: концептуальні основи організації”. Попередньо, за один-два тижні до проведення семінару, студентам пропонується ознайомитися з літературою і передовим досвідом шкіл з даної проблеми.

На аукціоні продають свідоцтва про винахід авторської системи розвитку здібностей і обдарованості у дітей. Платою за них є ідеї, опис засобів і прийомів роботи з дітьми по розвитку їх здібностей. Свідоцтва про винахід отримують ті студенти, які запропонують більше раціональних ідей і засобів роботи з учнями.

Семінар – супутник. Ця форма роботи дозволяє поглибити теоретичні знання студентів, відшліфувати певні уміння і навички.

Сама назва говорить про те, що таке заняття супроводжує семінар з основної проблеми, яка є предметом розгляду протягом певного часу. На семінарі-супутнику розглядають окремі питання загальної проблеми. Форми занять можуть бути різними.

Семінар – “Педагогічний консиліум” – це пошук шляхів розв’язання складних

педагогічних проблем, таких, наприклад, як подолання бар'єрів між вихователями і вихованцями, вчителями і дітьми, адміністрацією школи і педагогами, учнівським колективом та іншими учнями. На педагогічному консилиумі студенти діляться на різні групи і сідають по колу, поділившись на мікрогрупи, до складу яких входять представники учнів, учителів і батьків. Кожна мікрогрупа розглядає проблему зі своєї позиції. Так, одна група виступає за демократизацію навчання, друга займає позицію бюрократів, третя – технократів чи новаторів, четверта – за “вільне” виховання, п'ята – догматики і т. д. Висловивши свій погляд щодо проблеми, члени кожної групи захищають свої позиції і відповідають на критичні зауваження.

“Педагогічний консилиум” може бути організований для обговорення конкретного випадку, поведінки певної особи.

Присутні міркують про причини негативних явищ, шукають способи їх усунення.

Така форма навчання створює широкі можливості для творчого самовираження і самоствердження студентів, тому заняття завжди проводяться з великим інтересом і високою активністю.

Формуванню творчої особистості студентів **на практичних заняттях** значною мірою сприяє створення умов для реалізації та самореалізації ними творчих можливостей у процесі навчання. У зв'язку з цим постає завдання підготовки викладача до організації творчої навчальної діяльності студента, планування та реалізації на заняттях творчих ситуацій, органічно пов'язаних зі змістом навчального матеріалу конкретного уроку. Визначені ситуації можна створювати в процесі розв'язання творчих педагогічних задач, навчальних проблем; дискусій, критичного аналізу прочитаного; виконання різноманітних творчих завдань, розвивальних ігор.

Психологами (С. Л. Рубінштейн, О. М. Леонтьєв) доведено, що особистість людини формується в діяльності, у взаємодії з об'єктами її пізнання, праці та спілкуванні, що впливає на розвиток індивіда. Щоб сприяти цьому, необхідно створювати такі ситуації, які б спонукали студентів до самостійних пошуків шляхів виходу з неї. Саме до таких ситуацій належать пізнавальні навчальні задачі як вид завдання. Ці задачі моделюють типові ситуації, які виникають у практиці навчально-виховної роботи і сприяють формуванню необхідних умінь і навичок.

За характером пізнавальної діяльності практичні завдання поділяються на:

– **репродуктивні** (такі, що відтворюються за зразком). Вони необхідні для запам'ятовування способів дій у конкретних ситуаціях;

– **реконструктивно-варіативні**, які передбачають осмислене перенесення знань у типові ситуації, вчать аналізувати події;

– **евристичні**, спрямовані на пошук нових шляхів розв'язання, перенесення їх у нові нестандартні ситуації;

– **творчі**, які сприяють самостійному набуттю знань, навичок, самостійного пошуку.

Виконання тих чи інших завдань передбачає складання плану відповіді за текстом, складання стислого конспекту запропонованого тексту, пошук відповідей на задані до тексту запитання, порівняння, аналіз узагальнення висновків педагогів-учених, учителів-практиків, аналіз рефератів, що сприяє розвитку педагогічних здібностей: формуванню педагогічного мислення, логіки доказів, розвитку творчого мислення, педагогічної спостережливості, уміння розподіляти і зосереджувати увагу.

Головна функція практичних занять – формування у студентів професійних умінь і

навичок, вміння використовувати теоретичні знання на практиці. Основу практичних занять складає система міні-завдань за типом:

- завдання – спостереження;
- завдання творчого характеру;
- навчально-тренувальні завдання;
- завдання на рефлексію особистісно-професійних якостей.

Завдання-спостереження допомагають розвинути у студентів педагогічно спрямоване мислення, збагачують їх педагогічний досвід. Студенти дивляться відеофрагмент уроку, аналізують його, потім методом мікрвикладання видають альтернативний варіант дій, який може бути зафіксований в конспектах, методичних рекомендаціях; обіграють моделювання педагогічних ситуацій.

Завдання творчого характеру дозволяють студентам змоделювати образ особистого професійного “Я”, написати варіант конспекту уроку, захистити свій проєкт педагогічної концепції, наприклад, “Якою я уявляю школу майбутнього”, “Зарубіжна школа моїми очима” та інші.

Завдання навчально-тренувального характеру передбачають вправи для розробки навчально-програмної документації школи: складання календарно-тематичних і поурочних планів, планів виховної роботи, написання характеристики учня або колективу учнів.

Завдання на рефлексію особистісно-професійних якостей формують у студентів уміння коректувати свою професійну діяльність і керувати нею. Основу цих завдань складають різні тести, анкети, опитувальники, які, в свою чергу, знайомлять студентів з основами педагогічної діагностики.

Зміст практичних занять містить проведення ділових ігор. Ігри “Засідання методичного об’єднання вчителів початкових класів школи” за темою “Обговорення вибору методів навчання на уроках в школі”, “Аукціон ідей”, “Комбінований урок в початкових класах” та інші дозволяють створити більш адекватні в порівнянні з традиційним навчанням умови формування особистості педагога, а в кінці вивчення курсу педагогіки проводиться ділова гра “Прийом на роботу”.

Аудиторна робота доповнюється **самостійними завданнями**, які не тільки формують у студентів навички самоосвіти, а також створюють “педагогічну скриньку” дидактичного матеріалу для проведення уроків.

З метою здійснення студентами самооцінки рівня засвоєння навчального матеріалу пропонуються завдання для самоконтролю: дидактичні кросворди, тести, педагогічні ситуації, програмоване опитування.

І навчальний процес, і педагогічна практика в Національному педагогічному університеті ім. М. П. Драгоманова зорієнтовані на формування творчих здібностей студентів.

Практичне навчання – один із шляхів формування творчих здібностей студентів. Педагогічна практика – це не тільки важлива складова навчально-виховного процесу, але й провідна подія в житті майбутнього спеціаліста. Вона надає змогу ідентифікувати себе з новою соціальною роллю, трансформувати уявлення про себе, скоригувати самооцінювання, інтенсивно здійснюється процес ствердження і розвитку професійного “Я” майбутнього вчителя. Таким чином, поширюється сфера професійного спілкування, формується високий рівень професійної компетентності, тобто реалізується процес становлення позитивної “Я-компетенції” майбутніх спеціалістів.

Система педагогічної практики, що склалася протягом останніх років в нашому навчальному закладі, переконливо довела свою надійність, забезпечуючи досить високий рівень професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів. Вона має наскрізний, безперервний, комплексний характер, передбачає залучення студентів до систематичної педагогічної діяльності, здійснюється через різні види практики: навчальну, технологічну та виробничу.

Зміст кожного виду практики визначається пріоритетним завданням розвитку дітей молодшого шкільного віку, особливостями методик викладання предметів у початковій школі та розкриває фази практичної підготовки студентів.

I етап – етап адаптації, на якому студент пристосовується до вимог діяльності у педагогічній галузі;

II етап – етап ідентифікації, на якому студент:

– устанавлює тотожність та усвідомлює суть ключових явищ, їх якостей і взаємовідносин з попереднім самопізнанням свого рівня кваліфікації і місця у кваліфікаційній спеціалізації;

– усвідомлює свої професійні потреби;

– знайомиться з виробничими функціями, за допомогою яких ці потреби мають бути задоволені;

III етап – етап самореалізації, на якому студент має використовувати свої здібності у практичних діях на об'єктах відповідного профілю.

Успішність досягнення мети кожного етапу забезпечується керівництвом педагогічною практикою студентів, викладачами навчального закладу. Для здійснення цього в університеті існує блок державної (навчальні плани, інструктивні методичні матеріали Міністерства освіти і науки України) та авторської документації (робочі програми, методичні рекомендації). Робочі програми з кожного виду педагогічної практики містять календарні завдання, які розподілені на весь період практики. Проблема формування у майбутніх учителів індивідуального стилю творчої праці потребує впровадження індивідуальних завдань під час педагогічної практики. Так, до змісту завдань пропедевтичної практики у V семестрі внесено ознайомлення зі шкільною документацією та порядком її ведення. Студенти вивчають структуру класного журналу, особові справи учнів, таблиць успішності та ін.

На літній педагогічній практиці студенти виконують такі завдання, що враховують специфіку оздоровчого табору, портрет дитячого літа, індивідуальні творчі здібності практикантів.

Індивідуальні завдання до активної практики в VI семестрі містять перелік конкретно-професійних завдань (наприклад, оволодіння методикою проведення словникової роботи з учнями початкових класів на уроках читання, методикою складання диференційованих завдань до уроків математики та організації діяльності учнів в роботі над такими завданнями тощо). Студенти виконують завдання, пов'язані з проведенням нестандартних за формою уроків (“мозкова атака”, “урок-подорож”, “урок у театрі”, “урок – аукціон”, “урок народної мудрості” та ін.).

Безперервна педагогічна практика – це завершальний етап професійної підготовки майбутніх вчителів початкових класів, вона постає показником ступеня готовності до самостійної професійно-педагогічної діяльності. Робоча програма з практики передбачає індивідуальні завдання з різних напрямків: проведення традиційних і нестандартних уроків, занять з народознавства, виховних заходів, ознайомлення з досвідом роботи кращих вчителів шкіл м. Києва.

Така система індивідуально-зорієнтованих завдань дозволяє програмувати процес оволодіння студентами досвідом професійної діяльності, а педагогічна практика як складовий компонент набуває якості у особистому становленні майбутнього фахівця, розвитку його творчих здібностей.

Отже, єдиним шляхом до успіху в підготовці майбутнього вчителя є постійне удосконалення навчально-виховного процесу, спрямованого на систематичне навчання студентів педагогічній діяльності. Виховувати творчу особистість може тільки вчитель, який сам є такою особистістю. Де ж взяти таких? Відповідь проста – виховувати. Як? І тут буде багато значити не тільки те, що виховали викладачі, але й те, як майбутній фахівець займається самоосвітою і самовихованням в цьому напрямку.

Розвивати творчий потенціал особистості, навчати її певним прийомам творчої роботи необхідно. І в цьому плані індивідуальність творчого вчителя – запорука успіху виховання творчої особистості.

Використана література:

1. Бордовская Н. В. Педагогика. – С.-П., 2001.
2. Загвязинский В. И. Теория обучения: современная интерпретация. Учебное пособие. – М., 2001. – 188 с.
3. Закон “Про загальну середню освіту”. – К., 1999.
4. Морева Н. А. Педагогика среднего профессионального образования. – М., 1999. – 297 с.
5. Національна доктрина розвитку освіти в Україні. – К.: Шкільний світ, 2001.
6. Паламарчук В. Ф. Шлях до майстерності. – К., 1995.
7. Решетников П. Е. Нетрадиционная технологическая система подготовки учителей. – М., 2000. – С. 105-107.
8. Сисоева С. О. Теоретичні і методичні основи професійно-творчої підготовки вчителя. Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки. Збірник наукових праць. – Вип. 14. – Київ-Запоріжжя, 1999. – С. 14-18.

Тесленко Т. В. Формирование творческих способностей студентов высших педагогических учебных заведений в процессе использования активных форм учебной работы.

Данная статья раскрывает особенности формирования творческих способностей студентов педагогических учебных заведений в процессе применения преподавателями активных форм учебной работы. Делается акцент на методике проведения некоторых форм работы. Основное внимание уделяется описанию наиболее интересных форм учебной работы с целью развития творческого потенциала будущих учителей.

Teslenko T. V. Forming of creative capabilities of students of higher pedagogical educational establishments in the process of the use of active forms of educational work.

This article exposes the features of forming of creative capabilities of students of pedagogical educational establishments in the process of application by the teachers of active forms of educational work. An accent is done on the method of leadthrough of some forms of work. Basic attention is spared to description of the most interesting forms of educational work with the purpose of development of creative potential of future teachers.